Nummer VN2020-001526

Directie

Gemeente Amsterdam

College van burgemeester en wethouders B&W

Voordracht voor de College vergadering van 11 februari 2020

Portefeuille

Verkeer, Vervoer en Luchtkwaliteit (40)

Openbare Ruimte en Groen (24)

Agendapunt

B20

Tekst van openbare besluiten wordt gepubliceerd

Onderwerp

Vrijgave voor inspraak 'Beleidskader Ruimte voor de voetganger'

Het college van burgemeester en wethouders besluit

1. In te stemmen met de vrijgave voor inspraak van, en advies te vragen aan de dagelijks besturen van de stadsdelen over, het 'Beleidskader Ruimte voor de Voetganger'. Met als belangrijkste punten:

a. Het beleidskader stelt als absolute ondergrens overal 1,80m vrije doorloopruimte voor de voetganger vast. Gewenst is overal 2,00m en op drukke routes wordt méér ruimte voor de voetganger voorgeschreven.

b. Het beleidskader wordt na vaststelling toegepast op alle herinrichtingsprojecten in de stad en bij het uitvoeren van tussentijdse wijzigingen in de inrichting.

c. Het beleidskader leidt ertoe dat de nadere regels voor terrassen en winkeluitstallingen in de stadsdelen herzien moeten worden.

d. De Dagelijks Besturen van de stadsdelen wordt gevraagd advies uit te brengen op dit beleidskader.

Kernboodschap

Amsterdam wil een stad zijn die voor iedereen comfortabel toegankelijk is. Voor Amsterdammers met hun boodschappentassen, voor ouders met kleine kinderen die samen de stad verkennen, voor bezoekers die Amsterdam ontdekken. Lopen is namelijk gezond, duurzaam en bovendien een fijne manier om je door de stad te verplaatsen. Ook voor rolstoelgebruikers moet er voldoende veilige, prettige ruimte zijn op straat. Dat betekent dat voldoende vrije doorloopruimte op het trottoir een randvoorwaarde is bij alle ruimtelijke ontwikkelingen. Daarom heeft het college het beleidskader 'Ruimte voor de Voetganger' opgesteld, waarin normen voor de benodigde voetgangersruimte zijn vastgelegd. Dit beleidskader ligt vanaf nu zes weken ter inspraak.

Bestuurlijke achtergrond

Sinds enkele jaren is er in de maatschappij, de gemeenteraad en het beleid een groeiende aandacht voor het belang van de voetganger. Zo werd in 2011 het initiatiefvoorstel 'De Voetganger Keizer – meer ruimte voor de Amsterdamse tweevoeter' aangenomen in de raad. In 2017 werd het belang van de voetganger ook beleidsmatig verankerd door in het Beleidskader Verkeersnetten een hoofd- en plusnet voetganger vast te stellen. Op deze netten wordt bij herinrichting het belang van de voetganger zwaarder gewogen in relatie tot andere functies en modaliteiten.

Een volgende stap om het belang voor de voetganger te borgen, is het bestuurlijk vaststellen van normen voor de minimaal benodigde ruimte voor de voetganger. Daarmee kan de norm ook ten grondslag gelegd worden aan het vergunnen van terrassen, winkeluitstallingen en andere objecten van derden in de openbare ruimte. Met dat doel is bijgevoegd 'Beleidskader Ruimte voor de Voetganger' opgesteld. Dit beleidskader is een nadere uitwerking van de al bestaande ambtelijke Leidraad Voetgangersruimte die in 2018 is opgenomen in de Leidraad CVC.

Eerder is in de Integrale uitvoeringsagenda van het college hierover het volgende opgenomen: *Maatregel 9.8, Vaststellen leidraad voetgangersruimte en beleid doorloopruimte bij terrassen in Centrum.*

Het beleidskader 'Ruimte voor de voetganger' is ook aangekondigd in de Agenda Amsterdam Autoluw als maatregel om de situatie van de voetganger in Amsterdam te verbeteren. Bij de behandeling van de Agenda Amsterdam Autoluw in de gemeenteraad (januari 2020) is een amendement aangenomen dat vraagt om te streven naar een minimale vrije doorloopruimte van 200cm op zo veel mogelijk plekken. Onder AD1a is toegelicht hoe dit amendement heeft doorgewerkt in beleidskader Ruimte voor de voetganger.

Bestuurlijke prioriteit

n.v.t.

Wettelijke grondslag

Artikel 160, eerste lid, onder a, van de Gemeentewet

Het college is bevoegd om het dagelijks bestuur van de gemeente te voeren.

Artikel 2 Inspraakverordening

1 .Inspraak wordt verleend door het college van burgemeester en wethouders of de burgemeester.

Op basis van **art. 12 van de verordening op het lokaal bestuur** vraagt B&W advies aan een DB over besluiten die (lid 1) betrekking hebben op de taken en bevoegdheden van het DB of (lid 2) op de belangen van het stadsdeel.

Onderbouwing besluit

AD 1 In te stemmen met de vrijgave voor inspraak van, en advies te vragen aan de dagelijks besturen van de stadsdelen over, het 'Beleidskader Ruimte voor de Voetganger'.

AD 1a. Het beleidskader stelt als absolute ondergrens overal 1,80m vrije doorloopruimte voor de voetganger vast. Gewenst is overal 2,00m en op drukke routes wordt méér ruimte voor de voetganger voorgeschreven.

Het nieuwe voetgangersbeleid gaat uit van 3 breedte-categorieën, afhankelijk van het straattype en de piekdrukte van voetgangers. De absolute ondergrens voor de laagste categorie is overal 1,80 meter vrije doorloopruimte. Het vergroten van de vrije doorloopruimte is essentieel voor de toegankelijkheid van de stad.

Bij de Agenda Amsterdam Autoluw is een amendement aangenomen van de leden Ernsting (GroenLinks), Bakker (SP) en Boutkan (PvdA). Het amendement vraagt om "*'minimaal 1,80 meter' te wijzigen in 'zoveel mogelijk 2 meter of meer'* ". Daarop is in het beleidskader Ruimte voor de voetganger opgenomen dat we overal streven naar een vrije doorloopruimte van 200 cm of meer. Deze wijziging is uitgewerkt op pagina 8 van het beleidskader. Tevens is op pagina 10 aangegeven dat bij het vergunnen van terrassen, uitstallingen en andere objecten op het trottoir een minimum van 200 cm vrije doorloopruimte gehanteerd wordt.

Het amendement heeft er niet toe geleid dat we de absolute ondergrens voor de vrije doorloopruimte verhoogd hebben naar 200cm. Het stellen van een ruimere absolute ondergrens achten we niet verstandig, omdat er in de praktijk situaties voorkomen waar méér dan 180 cm vrije doorloopruimte fysiek niet inpasbaar is. Daarmee zou er in de praktijk te vaak van de norm moeten worden afgeweken, waarmee de norm zijn 'hardheid' verliest. Dat achten we onwenselijk.

De gewenste vrije doorloopruimte loopt op tot 3,60 meter in de hoogste categorie. Alleen met goede onderbouwing (beschreven in het beleidsstuk) kan van deze doorloopruimte afgeweken worden.

Het parkeren van fietsen is een belangrijk aandachtspunt om de vrije voetgangersruimte te borgen. Vanuit Programma Fiets is de afgelopen jaren ingezet op het verbeteren van de stallingsmogelijkheden (zowel op straat als inpandig), om de overlast van fietsen op het trottoir te verminderen. Op verschillende locaties is in het verlengde daarvan een gebiedsverbod afgegeven voor fietsparkeren buiten de voorzieningen.

Vanuit Programma Autoluw wordt de komende jaren nog meer ruimte gemaakt om autoparkeren om te vormen naar fietsparkeren, zodat de druk van geparkeerde fietsen op de voetgangersruimte afneemt. Het Beleidskader Ruimte voor de Voetganger zal mede gaan dienen als onderbouwing voor deze aanpak.

AD 1b Het beleidskader wordt na vaststelling toegepast op alle herinrichtingsprojecten in de stad en bij het uitvoeren van tussentijdse wijzingen in de inrichting.

Dat betekent dat we nu niet actief straten gaan herinrichten om meer voetgangersruimte te maken, maar dat we het beleid toepassen op het moment dat een herinrichting zich aandient. Alleen met goede onderbouwing (beschreven in het beleidsstuk) kan bij een herinrichting van de gewenste doorloopruimte afgeweken worden.

Voor projecten zal dit als gevolg hebben dat er scherpere keuzes gemaakt moeten worden. Op dit moment is de ruimte die aan de voetganger wordt toegekend vaak nog de restruimte in het profiel, nadat de andere modaliteiten (openbaar vervoer, fiets, auto) hun eigen 'minimum maat' toegekend gekregen hebben. Door voor de voetganger minimale

maten bestuurlijk vast te stellen geven we de voetganger meer positie, waardoor dit belang beter geborgd kan worden in herinrichtingsprojecten en bij het verlenen van vergunningen, waaronder terrassen (zie AD1c).

Dit beleidskader is géén uitvoeringsprogramma, er zijn dus geen uitvoeringsprojecten aan gekoppeld om onmiddellijk meer ruimte voor de voetganger te maken. Wél is in de Agenda Amsterdam Autoluw als maatregel opgenomen dat de komende jaren voetgangersknelpunten aangepakt worden op 15 stadsstraten, om de doorloopruimte te verbeteren. Het gaat hierbij niet om een complete herinrichting, maar om kleinere ingrepen die we in overleg met bewoners en ondernemers uitvoeren.

AD 1c Het beleidskader leidt ertoe dat de nadere regels voor terrassen en winkeluitstallingen in de stadsdelen herzien moeten worden.

Het voetgangersbeleid gaat uit van minimale maatvoering voor de vrije doorloopruimte. Dat wil zeggen: de ruimte op de stoep die beschikbaar is voor de voetganger, zonder obstakels. Dit betekent dat na vaststelling van het beleidskader 'Ruimte voor de voetganger' alle stadsdelen hun terrasregels en regels voor winkeluitstallingen en andere objecten hierop aan moeten passen. Directie VenOR zal hen hierbij in 2020 en 2021 ondersteunen.

De terrasregels en regels voor (winkel)uitstallingen in de stadsdelen dienen gebaseerd te worden op het Beleidskader ruimte voor de voetganger. Met name op de terrassen zal dit een behoorlijke impact hebben. Op verzoek van de stadsdelen is daarom ruimte geboden om bij nadere regelgeving voor terrassen en uitstallingen onderbouwd af te wijken van de gewenste maatvoering, zolang een minimum van 2 meter doorloopruimte behouden blijft.

Daarbij gaat dit beleidskader er niet vanuit dat bestaande terrasvergunningen worden opengebroken of ingetrokken. Terrasvergunningen kennen een looptijd van 3 tot 5 jaar. De stadsdelen kunnen ervoor kiezen bestaande vergunningen ongemoeid te laten en bij het afgeven van nieuwe vergunningen nieuwe normen te hanteren, op basis van het beleidskader.

Stadsdeel Centrum bereidt op dit moment al een wijziging van de terrasregels voor, waarbij overal een minimum van 2 meter gehanteerd wordt. Dit is een zeer minimale invulling van het beleidskader Ruimte voor de voetganger. Op drukke straten schrijft het kader meer voetgangersruimte voor. Centrum acht dit op dit moment echter maatschappelijk niet haalbaar en wacht hiermee tot straten toe zijn aan een integrale herinrichting.

Een impactanalyse laat zien dat bij 2 meter doorloopruimte 14 % van alle terrassen in Centrum verdwijnt. Van de overgebleven terrassen wordt 59% smaller. In deze impactanalyse is rekening gehouden met bestaande uitzonderingssituaties. Zo is er in voetgangersgebieden zoals de Leidsebuurt een aantal straten aangewezen waar het hele trottoir als terras mag worden gebruikt (bijv. Korte en Lange Leidsedwarsstraat). Als er verder wordt ingezoomd dan valt op dat de impact vooral groot is in de volgende straten/ gebieden: Zeedijk, Warmoesstraat, Haarlemmerdijk, 9 straatjes en de dwarsstraatjes in de Jordaan.

Voor de overige stadsdelen is een dergelijke impactanalyse nog niet gedaan. De verwachting is dat de impact in Oost in West behoorlijk zal zijn, met name op drukke stadsstraten zoals de De Clercqstraat. Hier hanteren Oost en West op dit moment een

doorloopruimte van 1,50 m tot 1,80m, volgens het beleid is dit te weinig. Hier zullen de terrassen dus moeten inkrimpen. In buurten die ruimer zijn van opzet – waaronder grote delen van Nieuw-West, Zuid en Zuidoost- zal de impact van het beleid minder groot zijn. Ook omdat de voetgangersstromen hier minder groot zijn.

AD 1d De Dagelijks Besturen van de stadsdelen wordt gevraagd advies uit te brengen op dit beleidskader.

Het daartoe bestemde format is bijgevoegd bij deze collegevoordracht.

Participatie

In de voorbereiding van dit beleid is samengewerkt met Cliëntenbelang, als vertegenwoordiger van alle Amsterdammers met een fysieke beperking. De groep Amsterdammers met een fysieke beperking is het meest gebaat bij meer veilige en comfortabele ruimte voor de voetganger. De belangen die zij hebben ingebracht (o.a. het belang van een harde ondergrens van ten minste 1,80m doorloopruimte, het belang dat die ruimte écht vrij is van obstakels, behoud van logische looplijnen, aandacht voor puntvernauwingen) zijn in het kader uitgewerkt.

Daarnaast zijn in voorbereiding op het aanpassen van terrasregels in stadsdeel Centrum zogenaamde 'focusgroepen' georganiseerd, waar ondernemers en bewoners gevraagd werd te reflecteren op het voornemen om méér ruimte te maken voor de voetganger in relatie tot de terrassen. In die gesprekken kwam een wisselend beeld naar voren van met name de ondernemers: sommigen erkennen het belang van meer voetgangersruimte voor een betere toegankelijkheid van de binnenstad, anderen achtten de huidige 1,50m doorloopruimte voldoende. Er zijn ook verschillende visies op hoe die vrije ruimte geraliseerd moet worden (kleinere terrassen of bijvoorbeeld andere wegprofielen, andere fietsparkeervoorzieningen of minder autoparkeerplaatsen). Het beleidskader Ruimte voor de voetganger biedt de stadsdelen de mogelijkheid om maatwerk toe te passen bij het opstellen van nadere regels voor terrassen, zo lang de ondergrens van 2,00m vrije doorloopruimte geborgd blijft.

Bij het opstellen van de nadere regels voor terrassen op stadsdeelniveau worden in alle stadsdelen de ondernemers betrokken.

Financiële onderbouwing

Overige toelichting

Geen financiële consequenties. De beleidswerkzaamheden die hieruit volgen (het aanpassen van regels t.a.v. terrassen en winkeluistallingen in de stadsdelen) worden uitgevoerd vanuit reguliere budgetten en capaciteit bij directie VenOR.

Conclusie

De genoemde beslispunten in de voordracht hebben geen financiële consequenties.

Communicatie

Binnen de gemeente

Uitzetten van de adviesaanvraag bij de stadsdelen.

Buiten de gemeente

Publicatie op de gemeentelijke website. Ter inzage legging op de stadsdeelkantoren. Communicatie via sociale media (Twitter).

Documenten

Registratienr.	Naam
AD2020-007456	1. INSPRAAKVERSIE Beleidskader Ruimte voor voetganger (incl. amendement).pdf (pdf)
AD2020-007457	2. Amendement_G_agenda_autoluw.pdf (pdf)
AD2020-007458	3. Adviesaanvraag stadsdeelbesturen - Ruimte voor de voetganger.docx (msw12)
AD2020-007502	Advies (pdf)
AD2020-006085	College van B&W Voordracht (pdf)

Behandelend ambtenaar (naam, telefoonnummer en e-mailadres)

[redacted]

Besluit college van burgemeester en wethouders

Conform besloten, voorts wordt de portefeuillehouder gemachtigd tot het bepalen van het moment van openbaarmaking